

Ola Manuia | Peleni Ola Mālōlō mō tagata Pahefika i te taimi nei

Iulai 2022–Iuni 2024

Ola Manuia | Te peleni Ola Mālōlō mō tagata Pahefika i te taimi nei, ko he peleni e hoa ma Te Pae Tata | Interim New Zealand Health Plan – peleni ola mālōlō a Niu Hila i te taimi nei – e heti mai ai nā gāluega mō nā tauhaga e lua muamua ke taki ai Te Whatu Ora, te polokalame gāluega mo te ola mālōlō o tagata Pahefika i te hihitemi fōu.

E lahi nā fakamatalaga e tuku mai e te Ola Manuia ki te metotia o Te Whatu Ora ke fakamākeke ai nā vāega fakapatino tau ola mālōlō ke auhia ai nā tini fakatātia, venā nā gāluega ke fakatino ai nā mea e tatau mo te ola mālōlō o tagata Pahefika.

E ki mātou iloa nā vāega e lahi o te hihitemi ola mālōlō e hē lelei mō tagata Pahefika, nā kāiga, aiga, ngutuare tangata, famili, kāinga, magafaoa, kaiga, vuvale and kaaiga (families) ma nā komiuniti.

Ko nā gāluega ka fakatino e ki mātou i nā tauhaga e lua ka tū nei, ka fehoahoani ki nā kāiga ma nā komiuniti Pahefika i Niu Hila ke ola mālōlō, venā ke mafai ia tagata Pahefika ke maua ni tautuaga i te koga e manakomia ai e ki lātou.

Ko nā vāega e fakamuamua mō te ola mālōlō o tagata Pahefika, na fatu mai i nā lehona nā kitea i te famai pēhi COVID-19 fakatahi ai ma nā mea nā fakailoa mai e nā komiuniti Pahefika.

NĀ VĀEGA E FAKAMUAMUA MŌ TE OLAMĀLŌLŌ O TAGATA PAHEFIKA

- Nā mātua ma nā pepe
- Nā tamaiti ma nā talavou
- Nā tino mātutua
- Tagata sa'ilimalo | nā tino e hē katoatoa lelei te mālohi o te tino
- Ola mālōlō lelei tau te mafaufau ma te ola mānuia
- Tauale mataloa o te tino, e aofia ai te kaneha, tauale huka, ma te gugu
- Tautaliga ki nā fāmai pēhi, e aofia ai nā fakatinoga ke fakalelei nā mea e hē katoatoa ma nā lukitau i nā tauhaga e lua kua teka.

NĀ TINI

- Fakatū e ki mātou he hihitemi mākeke e hapoti nā fakamatalaga o tagata Pahefika, nā fakamatalaga tau te ola mālōlō ma nā iloa o nā komiuniti.
- Hapoti ke mākeke te mafai ma te iloa o Pahefika ke apalai ki ni heleni ma te fakaleleiga o nā tautuaga a nā fakalāpotopotoga Pahefika.
- Hapoti ma fakaolaola e ki mātou ke mākeke te kaufaigāluega Pahefika.
- Fakamākeke nā vāega tau te ola mālōlō o tagata Pahefika e fakamuamua.
- Fai ni faiga ki nā manakoga tau ola mālōlō o nā kulupu iēia e tatau ke fakamuamua ma fakalelei vave nā tulaga hē lelei nā mātea i te taimi o te fāmai pēhi.

FAKATINOGA

- Fatu ki luga o te ata taki a te atunuku nā fatu i nā talanoaga ma nā komiuniti Pahefika ma ō lātou iloa ki nā mea nā feaiaki ma ki lātou i ō lātou olaga.
- Fau he mafai mākeke ma te atunuku ke fakaputu ma iloilo ai nā fakamatalaga ma nā iloa fakapitoa Pahefika
- Fau he fakalāpotopotoga e lelei ai te hokotaga a te kaufaigāluega Pahefika i loto o te ola mālōlō – Pacific Clinical Network – ke fehoahoani ke hapoti ma fakaolaola te kaufaigāluega tagata Pahefika.
- Fakatupe ni hukehukega ke fehoahoani ki te fauga o ni auala ma ni metotia e tautali ki nā manakoga ma nā vāega tau ola mālōlō e fakamuamua, fatu i luga o ni fakamaoniga.
- Fakalelei i ni lihohi nā koga Pahefika i nā komiuniti, kae ke gālulue fakatahi nā fakalāpotopotoga tau ola mālōlō Pahefika, faka kogāfenua ma fakapito fenua.
- Fatu fakapāga fakatahi ma nā fakalāpotopotoga Pahefika i nā kogāfenua e mātau te āgai ki luga o te numela o tagata kae e hē i ei he fakalāpotopotoga ola mālōlō Pahefika e i ei.
- Hapoti te fakaauauga o nā metotia ke fakatino ai nā tautuaga – models-of-care – na mātau i nā gāluega nā fakatino i te vaitaimi o te COVID-19.
- Fakatupe nā fakalāpotopotoga Pahefika iēia nā fakatino nā metotia e fakapatino ki kāiga Pahefika ma fakatino nā tautuaga mō nā failele ma nā pepe i nā tauhaga muamua, nā tautuaga ola mālōlō muamua (primary care), nā falemai ma nā tautuaga āgai ki te ola lelei (social services).
- Fai ni mālilliega faka konekalate e fakamoemoegia, e faigōfie ke i ei ni hūiga, mā e fatu i luga o ni tini mautinoa, ma ni fakalāpotopotoga Pahefika, e fatu mai i ō lātou manakoga ma ni metotia fōu.
- Fatu he Peleni Taki Mākeke mo te Kaufaigāluega Ola Mālōlō Pahefika – Pacific Health Workforce Development Strategy.
- Gālulue ma nā tautuaga akoakoga ke kitea nā tulave o nā akoakoako tulaga lua ma nā tulaga maualuga ki nā akoakoga ma nā koleniga o nā tino Pahefika, fakatahi ai ma ni auala ke fehoahoani.
- Fakatupe mi polokalame ma ni gāluega e fehoahoani ki te fakaleleiga o nā kaufaigāluega a nā fakalāpotopotoga ola mālōlō Pahefika.
- Fatu he polokalame ke hapoti ai nā koleniga ma te fakafaigāluegagā o nā tauhi tauale fakapitoa Pahefika.
- Hukehuke ni auala ke fakalahi ai na Polokalame Fakafōmai 1 ma te 2 akoako fakatakitaki i loto o nā fakalāpotopotoga Pahefika.
- Fatu he metotia fakapatino ki kāiga ki te tauale huka.
- Hapoti nā gāluega fakaauau i nā tautuaga tau ola mālōlō ke fakaitiitia ai te tulaga hē lelei o te numela o tagata Pahefika mā ō latou kāiga e maua i nā kāneha.
- Gālulue fakatatahi ma nā fakalāpotopotoga i te kogāfenua i Mātū, nā takitaki tau ola mālōlō, ma nā tino hukehuke, ke fau he metotia fakatino ai nā gāluega fakapatino ki nā failele Pahefika i nā tulaga tau te ola mālōlō o te māfaufau.
- Hapoti nā fakalāpotopotoga Pahefika ke mātu ma fofo nā manakoga tau ola mālōlō o nā komiuniti e tatau ke fakamuamua.
- Fakamautinoa ko nā tino Pahefika ma nā kāiga e fakamuamua i te toe fakaauauaga o nā tautuaga i te uma taimi kua totoka ai te fāmai pēhi.
- Gālulue ma nā fakalāpotopotoga tau ola mālōlō ma nā takitaki i te komiuniti ke fofo nā vāega kua fakahētonu venā na manakoga o tamaiti Pahefika i te totoka mai o te fāmai pēhi.